

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ» ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΛ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022

Θέμα Α

Θ.Κ.: Λόγοι για τους οποίους είναι σημαντικό να μαθαίνει κανείς ιστορία.

2η§: Η ιστορία συνδέει το παρόν με το παρελθόν, καθώς οι πρόγονοι έχουν προδιαγράψει τη σκέψη, τις αντιλήψεις και τα ιδανικά των σύγχρονων ανθρώπων, οι οποίοι με τη σειρά τους επηρεάζουν τη μελλοντική πορεία της κοινωνίας.

3η§: Οι πρωταγωνιστές της ιστορίας επέδρασαν καταλυτικά στο παρόν οδηγώντας στην κατανόηση του κόσμου με τη βαθιά γνώση της ιστορίας μέσω της οποίας πραγματώνεται η αυτογνωσία.

4η§: Με στόχο την αυτογνωσία και τη διαμόρφωση του μέλλοντος η ιστορία αποτελεί το μέσο, προκειμένου ο άνθρωπος να διδαχθεί από τις ορθές ή μη επιλογές του παρελθόντος.

Θέμα Β

B1.

- α. Λάθος
- β. Λάθος
- γ. Σωστό
- δ. Σωστό
- ε. Σωστό

B2.

α. Ο τίτλος του Κειμένου 1 έχει τη μορφή της **ρητορικής ερώτησης**. Η κυριολεκτική διατύπωσή του κατατοπίζει τον αναγνώστη για το θέμα του κειμένου και τον προϋδεάζει για το περιεχόμενό του, δηλαδή τους λόγους για τους οποίους οι άνθρωποι πρέπει να μαθαίνουν ιστορία. Η έγκλιση που αξιοποιείται σε αυτόν είναι η **υποτακτική** («να μαθαίνουμε») και σε συνδυασμό με την επιλογή του **α΄ πληθυντικού** προσώπου ο συντάκτης εκφράζει με **άμεσο** και **οικείο** τρόπο την αναγκαιότητα της γνώσης της ιστορίας ως ένα

καθολικό φαινόμενο, από την οποία δεν αποστασιοποιείται ως αυθεντία, δημιουργώντας μια **γέφυρα επικοινωνίας** με τον αναγνώστη και καθιστώντας τον τόνο του τίτλου **διαλογικό**. Ο αναγνώστης μέσω της ερωτηματικής διατύπωσης **προβληματίζεται** σχετικά με τους λόγους για τους οποίους είναι αναγκαίο να μαθαίνει ιστορία και, παράλληλα, **προσελκύεται το ενδιαφέρον** του, ώστε να διαβάσει το κείμενο και, συνεπώς, το βιβλίο, αφού με αυτόν τον τρόπο ο συντάκτης ικανοποιεί και τον ρόλο του προλόγου σε αυτό.

β. Στο τέλος της 1ης παραγράφου του κειμένου 1 ο συγγραφέας μεταφέρει σε ευθύ λόγο τον προβληματισμό κάποιων φοιτητών του σχετικά με τους λόγους για τους οποίους πρέπει να μαθαίνουν ιστορία, καθώς οι ίδιοι ατενίζουν το μέλλον («Γιατί, κύριε, να πρέπει να μαθαίνουμε ιστορία; Εμείς κοιτάμε μπροστά. Κοιτάμε στο μέλλον.»). Με τη χρήση του ευθέος λόγου ο Ρ. Αλβανός προσδίδει **ζωντάνια** και **αμεσότητα** στο κείμενό του. Παράλληλα, καταθέτει μία προσωπική του μαρτυρία που ο ίδιος **βίωσε** ως καθηγητής και το κείμενο αποκτά **οικειότητα** και **προφορικότητα**. Τέλος, ο ευθύς λόγος διαμορφώνει **διαλογικό τόνο**, καθώς εμπεριέχει ερώτηση, επιδιώκοντας τον **προβληματισμό** του αναγνώστη σχετικά με την αξία της ιστορίας.

B3.

Πρόθεση της Κικής Δημουλά είναι να ευαισθητοποιήσει τον αναγνώστη σχετικά με τον ρόλο που διαδραματίζει η επέτειος στη διατήρηση της μνήμης. Την πρόθεσή της αυτή εξυπηρετούν οι παρακάτω γλωσσικές επιλογές:

- **Μικροπερίοδος λόγος:** «Πάει παντού. Και σε χαρές, και σε απώλειες»: είναι λόγος απλός, λιτός, σαφής, δίνει γρήγορο ρυθμό και προσδίδει ζωντάνια. Γίνεται κατανοητός από τον αναγνώστη και συγχρόνως φαίνεται η συναισθηματική ένταση του πομπού για τον συσχετισμό της επετείου με ευχάριστα και δυσάρεστα γεγονότα.
- **Ασύνδετο σχήμα:** «Τιμά τους ήρωες... αγνοούμενο»: η συντάκτρια θέλοντας να παρουσιάσει τον πατριωτισμό που διαπνέει την επέτειο με τρόπο απλό, γρήγορο, κοφτό και ζωντανό χρησιμοποιεί το συγκεκριμένο ασύνδετο σχήμα. Με τη σύνδεση αυτή επιδιώκει να παρουσιάσει τον ρόλο της επετείου σε ένα όλον, ενώ παράλληλα διεγείρει συναισθηματικά τον αναγνώστη, προκαλώντας του συναισθήματα περηφάνιας για το ιστορικό του παρελθόν.
- **Επανάληψη της λέξης «γενέθλια»:** η συντάκτρια προσδίδει έμφαση στη μεταφορική έκφραση που αφορά στον εορταστικό τόνο της επετείου.
- **Συνυποδηλωτική λειτουργία της γλώσσας:** «την πιο εγκόσμια μορφή στην επέτειο, ας πω ότι είναι ένα δωρεάν μεταφορικό μέσον»: η συντάκτρια με τη χρήση της μεταφοράς επιδιώκει να παρουσιάσει με τρόπο εύληπτο,

- ζωντανό και παραστατικό τον ρόλο της επετείου ως συνδετικό κρίκο παρελθόντος-παρόντος, προκαλώντας συνειρμούς στον αναγνώστη με συγκινησιακά φορτισμένο λόγο (άλλη μεταφορά: «βαθύ πατριωτισμό»).
- **Προσωποποίηση** «τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου»: με την προσωποποίηση η συντάκτρια προσδίδει ζωντάνια, αμεσότητα και παραστατικότητα στην αξία της συνεισφοράς του παρελθόντος στην καλλιέργεια του νέου (άλλες προσωποποιήσεις: «το βηματισμό της σημαίας», «παρελαύνουν οι Θερμοπύλες», «έρχονται και άλλου είδους αγάπες», «η ενηλικίωση ακόμα τα κρατά αγκαλιά»).
 - **Αντίθεση**: «και σε χαρές και σε απώλειες»: η συντάκτρια ευαισθητοποιεί το αναγνωστικό κοινό για τα αντιθετικά συναισθήματα, θετικά και αρνητικά, που προκαλεί ο εορτασμός μιας επετείου αναδεικνύοντας την καθολική αξία του.
 - **Χρήση α' ενικού προσώπου**: «επανέλθω, δώσω, πω». Με τη χρήση του α' ενικού η συντάκτρια παρουσιάζει με άμεσο, οικείο και υποκειμενικό τρόπο την προσωπική της άποψη σχετικά με τον εορτασμό των επετείων, που συνδέονται με τη μνήμη του παρελθόντος, αλλά αποτελούν ταυτόχρονα και ζωτικό στοιχείο στη διαμόρφωση του παρόντος και του μέλλοντος.
 - **Αποσιωπητικά: «ξεχαστούν...»**: με τη χρήση των αποσιωπητικών η συντάκτρια προβληματίζει και ευαισθητοποιεί για το γεγονός ότι ακόμα και τα δυσάρεστα γεγονότα του παρελθόντος δεν πρέπει να λησμονούνται.
 - **Εναλλαγή ρηματικών προσώπων: α' ενικό** («επανέλθω»), **α' πληθυντικό** («γονείς μας»), **β' ενικό** («τα παιδιά σου»): με το α' ενικό δηλώνεται η πρόθεση της συντάκτριας να αναφερθεί με υποκειμενικό τρόπο στον ρόλο της επετείου. Με τη χρήση του α' πληθυντικού προσδίδεται καθολικότητα στη σύνδεση του παρελθόντος με το παρόν, εντάσσοντας τον εαυτό της στο εξεταζόμενο θέμα, ενώ με τη χρήση του β' ενικού προσώπου απευθύνεται άμεσα στον αναγνώστη επιδιώκοντας να αντιληφθεί ο ίδιος τον ρόλο του στη διαδοχή των γενεών. Τέλος, με την εναλλαγή των ρηματικών προσώπων προσδίδεται ζωντάνια, αμεσότητα, παραστατικότητα.

Θέμα Γ

(**Θέμα προαιρετικά**: Η ανάγκη του ανθρώπου να ανήκει κάπου, ώστε να νιώθει πως είναι η φυσική συνέχεια όσων άφησαν το στίγμα τους σ' αυτόν τον κόσμο.)

Η αφηγήτρια είναι η εγγονή και η τέταρτη από μια σειρά γυναικών της ίδιας οικογένειας. Το ταγάρι που ανακαλύπτει σε μια κασέλα δυναμιτίζει μέσα της την αίσθηση της οικογενειακής συνέχειας, τελευταίο κρίκο της οποίας αποτελεί η ίδια και η οποία αισθητοποιείται μέσω της **εναλλαγής** παρελθόντος, παρόντος, μέλλοντος με τους αντίστοιχους **ρηματικούς χρόνους** («επιμένει να ζει στο χωριό», «το είχε φτιάξει», «τι θα έχω παραπάνω εκεί;») απεικονίζοντας και τις διαφορετικές αντιλήψεις των γυναικών αυτών μέσα από τις **αντιθέσεις** τους. Το ταγάρι, επομένως, αποτελεί διαφορετικό **σύμβολο** για καθεμιά, αφού, πέρα

από το κοινό στοιχείο της μνήμης, είναι για την εγγονή οικογενειακό κειμήλιο, η μητέρα της το χρησιμοποιούσε ως φοιτήτρια, επειδή ήταν της μόδας –παρ’ όλα αυτά δεν το πέταξε ποτέ–, στη γιαγιά ξυπνάει παιδικές μνήμες ενός νοσταλγικού παρελθόντος, καθώς η μητέρα της το προόριζε για την δική της προίκα. Η νοσταλγική αυτή ανάμνηση της γιαγιάς μέσα από την **αναδρομική της αφήγηση** («Μου διηγήθηκε τα νυχτέρια...»), συγκινεί την εγγονή προκαλώντας την **εικόνα** του παρελθόντος και του τότε τρόπου ζωής αλλά και την αίσθηση πως οι μνήμες είναι πολύτιμες, στοιχεία που αποτυπώνονται στην επιλογή της για τον **ευθύ λόγο** της γιαγιάς («Γιατί τι παραπάνω θα έχω εκεί;»). Γι’ αυτό, πιστεύω, πως το ταγάρι αντιπροσωπεύει τη συνοχή και τη συνέχεια της οικογένειας στον χρόνο μέσα από τη μνήμη που ενεργοποιεί, αν και με διαφορετικό τρόπο για κάθε γενιά.

+Αναγνωστική Ανταπόκριση

***Οι κειμενικοί δείκτες είναι περισσότεροι από τους ζητούμενους χαρακτηριστικό που δικαιολογεί την υπέρβαση του ορίου λέξεων.**

Θέμα Δ

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο σε προσωπικό ιστολόγιο

Τίτλος: σύντομος, ελκυστικός, σχολιαστικός, που προϋδεάζει για τη στάση μας απέναντι στο θέμα

Πρόλογος: αφόρμηση από γεγονός της επικαιρότητας (δίνεται στην εκφώνηση)

Ρηματικά πρόσωπα: όλα εκτός από β’ ενικό

Γλώσσα: απλή, λιτή, καθημερινή, να ταιριάζει στην εφηβική ηλικία χωρίς νεολογισμούς και με σωστή έκφραση και σύνταξη

Α΄ ζητούμενο: Αξία της ιστορικής γνώσης

- **Γνώση τόσο των παλαιότερων όσο και των πιο πρόσφατων γεγονότων**, που θα αποτελέσουν παράγοντα κατανόησης της σύγχρονης πραγματικότητας και των δεδομένων που καθορίζουν τη διαμόρφωση της ζωής και της κοινωνίας σήμερα.
- **Διαμόρφωση του ήθους και της συνείδησής μας, των αξιών και των κανόνων της κοινωνίας μας.**
- **Κατανόηση του τρόπου σκέψης των σύγχρονων ανθρώπων**, αφού η ιστορική γνώση επηρεάζει τις ιδέες, τις αντιλήψεις και τις γνώσεις μας.
- **Βαθύτερη κατανόηση της γλώσσας** και κατ’ επέκταση του τρόπου επικοινωνίας μας. Η γλώσσα και γενικά ο τρόπος που επικοινωνούμε

έχει τις ρίζες του στο ιστορικό παρελθόν, ενώ στη γλώσσα αποτυπώνεται η νοοτροπία και ο πολιτισμός του κάθε λαού.

- **Σύνδεση του παρελθόντος με το μέλλον.** Η ιστορία καθορίζει το παρόν των κοινωνιών, οι οποίες καλούνται να θέσουν τις βάσεις για το μέλλον. Ένας λαός χωρίς μνήμη είναι ένας λαός που καλείται να ανακαλύπτει συνεχώς τον εαυτό του, χάνοντας ουσιαστικές ευκαιρίες για εξέλιξη.
- **Γνώση της δράσης και των κατορθωμάτων των προγόνων μας.** Η τιμή που αποδίδεται σε νεκρούς ήρωες θα αποτελέσει παράγοντα υπερηφάνειας και ηθικής τόνωσης και θα ενισχύσει τον πατριωτισμό και το αίσθημα συλλογικότητας.
- **Οι άνθρωποι προστρέχουν στις ιστορικές πληροφορίες, για να αντιμετωπίσουν τις δυσκολίες του παρόντος αποφεύγοντας τα λάθη του παρελθόντος.** Είναι το παρελθόν συχνά παράδειγμα προς μίμηση ή και προς αποφυγή.
- **Κρατά ζωντανή τη μνήμη και υπενθυμίζει στους ανθρώπους τις απώλειες που βίωσαν ως έθνος.** Αυτό αποτελεί μάθημα που προστατεύει από οδυνηρές επαναλήψεις και, ταυτόχρονα, παράγοντα συνοχής και ενδυνάμωσης των ανθρώπινων κοινωνιών που μοιράζονται κοινές εμπειρίες και κυρίως πόνο και ήττες.
- **Αποτελεί μια σταθερή βάση στην εξέλιξη της ζωής** που φέρει τον κίνδυνο της λήθης και της αλλοτρίωσης.

Β' ζητούμενο: Βιωματικοί τρόποι που μπορούν να καλλιεργήσουν το ενδιαφέρον μου για το ιστορικό παρελθόν.

- **Προσωπική αναζήτηση πληροφοριών,** που θα συμπληρώνουν τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις μου για ιστορικά γεγονότα και ιστορικά πρόσωπα. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω μιας ατομικής ή ακόμα καλύτερα ομαδικής εργασίας. Έτσι, θα έχω τη δυνατότητα να κατανοήσω καλύτερα τα πρόσωπα, τα κίνητρα, τις αποφάσεις και τα αποτελέσματα και να αποκτήσω ένα μεγαλύτερο ενδιαφέρον για αυτά.
- **Επαφή με προφορικό ιστορικό υλικό** (π.χ. μαρτυρίες, συνεντεύξεις) ή ακόμα και **συμμετοχή** (μέσω σχολικών προγραμμάτων) **σε συνεντεύξεις σημαντικών προσώπων** που έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στα σύγχρονα γεγονότα.
- **Αξιοποίηση της τέχνης** (π.χ. ιστορικά μυθιστορήματα, ταινίες, θεατρικές παραστάσεις κλπ.) είτε μέσω της παρακολούθησης είτε (και κυρίως) μέσω της συμμετοχής, σε μια προσπάθεια να κατανοήσω σε βάθος όχι μόνο τα γεγονότα αλλά και όλο το κοινωνικοπολιτικό και ηθικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαδραματίστηκαν.

- **Αξιοποίηση ψηφιακών μέσων** (π.χ. προγράμματα εικονικής περιήγησης) που φέρνουν στο σύγχρονο παρόν τις εικόνες του παρελθόντος.
- **Επισκέψεις σε μουσεία και μνημεία** ιστορικού ενδιαφέροντος, αφού εκεί αισθητοποιούνται όλα τα κατάλοιπα και οι «ζωντανές» αποδείξεις του ιστορικού παρελθόντος.
- **Συμμετοχή σε εκδηλώσεις** (διοργάνωση επετειακών δρώμενων, παρελάσεις, σχολικές γιορτές) είτε σε σχολικό επίπεδο είτε σε επίπεδο κοινότητας/δήμου. Αυτό θα με βοηθήσει να αναζητήσω τόσο τις ιστορικές πληροφορίες που πρέπει να αναδειχθούν όσο και δημιουργικές ιδέες που θα προσέλκυαν το κοινό.
- **Συμμετοχή σε προγράμματα που έχουν ως σκοπό την ανάδειξη των μνημείων και της ιστορίας του τόπου μου.** Αυτό θα ήταν διπλά ωφέλιμο, καθώς θα εξυπηρετούσε όχι μόνο τη βιωματική επαφή με την ιστορία αλλά και την κοινωνικοποίησή μου φέρνοντας με σε επαφή τόσο με τους συνομηλίκους μου όσο και με ανθρώπους άλλων πολιτισμών.

Επίλογος: Δίνουμε συμπεράσματα, χωρίς να επαναλαμβάνουμε όσα έχουμε προαναφέρει και χωρίς να αναφέρουμε νέες ιδέες, αφήνοντας ένα αισιόδοξο μήνυμα που να προτρέπει το αναγνωστικό μας κοινό να αποκτήσει επαφή με το ιστορικό παρελθόν.